IAnchuk, L.
Vykhovanets

Л. ЯНЧУК

ВИХОВАНЕЦЬ

народня комедія в 3. діях зі співами і танцями.

Ціна 25 центів.

З ДРУКАРНІ „СВОБОДИ“
83 GRAND ST.,
JERSEY CITY, N. J.

Л. ЯНЧУК

Vykhovanets'

ВИХОВАНЕЦЬ

народня комедія в 3. діях зі співами і танцями.

Ціна 25 центів.

1915.
З друкарні „Свободи“, 83 Grand Street,
Jersey City, N. J.

ОСОБИ:

Катерина, вдова

Івась } її діти
Наталка

Олеся } її вихованці
Омелько

Сват

Семен, парубок

I. } гості
II.

Прося } дівчата
Дуня

Харлампій Калїстратович, дяк.

Дївчата, парубки, школярі.

Дієть ся на Українї.

ДІЯ І.

В хаті. В серединї двері з надвору; з боку двері в кімнату. Наталка спить на постелї, в кутку.

Олеся (пораєть ся коло печі). Хоч би швидше снїданє зварити, бо вже всї люди й на роботу повиходили. Тай до нас ось незабаром тїточка надведуть дївчат, щоб пшеницю пололи. (виглядає в вікно). Отсе вже чи не третий день, як бачила ся з Семеном. Все якось так випадає, а він може подумає, що се наумисне. А от і сьогодня, як випровадять мене тїточка з дївчатами до пшеницї, то й знов не побачу. Хочби не розсердив ся (співає).

Ой, знати, знати, хто кого любить —
Пригорне до серця, ще й приголобить. (2)
Ой, знати, знати, хто вже жонатий,
Скорчив ся, зморщив ся, як пес кудлатий. (2)
Ой, знати, знати, хто нежонатий
Біле личенько як у паняти. (2)
Ой, знати, знати, хто вже жонатий,
Наче той горщик, лихий щербатий. (2)

Катерина (входить з сіний). А що, Олесю, снідане хутко буде готове?

Олеся. Вже мабуть чи й не готове, а те, що на обід поставила, то ще хай варить ся.

Катерина. Ходила, ходила, аж їсти вже захотіло ся. Треба буде й свата кликнути з гумна.

Олеся (дістає горшки з печі). Бідний Ваньо таки не ївши, поїхав. А щож, прийдуть дівчата полоти?

Катерина. Прийдуть, обіцялось щось з вісім чи й з десять, той скінчите за один день.

Олеся. Хибаж й мені з ними йти?

Катерина. А як-же? Що-ж вони там наброблять як нікого коло їх не буде? Чи ти знаєш, яка то робота в наймах? Аби день до вечера.

Олеся. Так і коло хати-ж стільки діла. На сьогодня-завтра приїде наш Омелько тай застане оттакий непорядок і в хаті і коло хати.

Катерина. Ну, так знаєш що, Олесю? Вже ти сьогодня не йди до пшениці, а будемо в хаті порядок робити, бо справді страшно, щоб не приїхав несподівано. А до дівчат ми й Наталку пішлемо коли-неколи, тай подивить ся як вони там порають ся... А отсе вона ще спить? Наталко! (будить). Вставай, кажу! От дівка! Спить, хропе, хоч ти тут з гармат стріляй — їй все одно.

Наталка (сїдає на постелї). Чого ви, мамо? (протирає очи).

Катерина. Вставай!... ще питає чого? Адже он сніданя на столї.

Олеся. Вставай, вставай, Наталю, бо ніхто й заміж не візьме, як будеш оттак — о спати.

Катерина (до Наталки). Іди он на гумно, та поклич дядька, хай іде снідати. (Наталка йде поволи на двір). Та швидше піднимай свої ноги.

Олеся. Стрівайте, тіточко, я ось побіжу, скорійше покличу (вибігає за двері й кричить з Наталкою). Дядьку!...' дядьку, го!-А йдіть на снідане, чуєте?

Катерина. Отсе дурні, дивись! (кричить до вікна). Хиба-ж він почує, що ви отсе кричите? Адже побіглаб котра, на гумно та сказала! (до себе). Як він почує, коли він глухий?... Так то воно й справді буде краще, як ми урадили з Олесею. Сьогодня попорядкуємо в хаті, все приготовимо, а тодї й будемо певні, будемо чекати свого Омелька, свого учителя. Господи, яка я рада, що він уже хутко приїде? Який він менї любий, то я й не знаю! Як я подумаю, що ось незабаром побачу його, та вже не школярем там яким-небудь, а учителем, та як згадаю, що се мій рідний, мій коханий, мій вихованець, то аж не стямлюсь, на якім я місци стою! Правда, що його ще мої батьки покійники взяли до себе, але як би я йому не допомогла, то не бачити-б йому тієї семинарії. Через теж він бувало й зве мене „матусею" а тепер... менї якось нїби і соромно буде звати його синком, коли він такий пан, вирівняв ся на гарного хлопця, дійшов до лїт, з вусами а може вже й з бородою! Тай хороший же, хороший... Ех здаєть ся, як би не мої лїта!... Так що-ж я так на лїта нарікаю? Що-ж як би так прийшло ся, прирівняти, то щеб може я не була

й стара напроти його... Ох, я дурна! Яких тільки думок не наберу собі в голову! Де-ж таки...

Олеся (за дверима до Свата). Ми вас кликали — кликали, а ви і не чуєте. Ідіть скорше!

Сват (входячи). Та я вже й сам ішов, бо запорав ся там коло тієї сохи, а тимчасом за живіт щось аж тягне.

Катерина. Ну, то сїдайте-ж!... (Наталка входить). Ну, а ти (до Наталки) сьохо, хочеш їсти чи ще може й не полїзе? Пробігай ся ще трохи, та умий ся хоч!

Наталка. Умилась й Богу помолила ся. Я з вами хочу снїдати.

Олеся. Ну, то сїдай разом, щоб потім знов не робити заходу (подає на стіл, сїдають і їдять).

Сват. Ну і смачний же отсе борщ! Чи се тим, що їсти хочеть ся, чи тим, що він твоєї, Катерино, приправи?

Катерина (сьміючись). Ой, бодай вас, свату, як ви завше якісь сьмішки та жарти вигадуєте.

Сват. Як кажете?... Справдї — бо добрий.

Олеся. А се не тїточка варила а я...

Сват. О! ти думаєш, я й не пізнав? Як би Катерина варила його, то він би ще солодший був.

Катерина. Чого вам та Катерина така солодка стала? Чи не женихатись часом хочете?

Сват. Женихатись кажеш? З ким?

Катерина. Зі мною.

Сват (сьміючись). Ну дивись! Коли ти зараз і вгадаєш, що у чоловіка було колись на думці!

Катерина. Справді, взяли би мене за жінку?

Сват. Як кажеш?

Катерина (сьміючись). Кажу, що нам би з вами і побрати ся годилось. Дуже, бачте, любимось.

Сват. Ти все жартуєш... Чи може й правду кажеш?

Катерина. Се все ваше діло розпізнати.

Дівчата (входять). Здорові були Катерино, як поживаєте?... Здорова, Олесько, здорові дядьку!

Катерина. От спасибі, що поспішили.

Прося. Ми то поспішаємо, а ви ось тільки до сніданя сіли? Боже благослови.

Олеся. Адже от як бачите.

Катерина. Спасибі вам!

Дуня (сьміючись). А сват, бачите, як коло Катерини рядком, неначе князь коло княгині, чисто хоч зараз величати.

Прося. О, сват хоч й в літах, то щеб і молодому носа втерли.

Сват. Що? кажеш носа втерти? Подивись краще у себе (сьміх).

Катерина. Ну і дівчата, хай вам!... нікого не пропустять, щоб не поглузовати. І чого тільки не скажуть.

Сват. Поприходили тут сьміхи творити.

Дуня. Бож дуже сьмішно, як ви до Катерини залицяєте ся? ?

Сват. А вам що до того?

Прося. Та ми нічого. Боже поможи!

Сват. Отсе ви наді мною насьміхаєтесь, чи що? Ніби то старим до молодих зась?

Катерина. Се Прося все нагадує, щоб ви її посватали.

Сват. Ага, хай ще повиглядає, та посидить поки зовсім старою дівкою стане, тоді може й сама попросить, щоб я її взяв, але я не візьму! Ого, не на такого напала.

Прося. Ой Боже мій! Не кажіть сього дядьку, бо я ще вмру з жалю по вас! (сьміх). Чи-ж ви не знаєте, що як я вас побачу, то в мене аж серце з радости підскочить?

Сват. Не схочуть, кажеш?... Не схочуть, ні, не тільки парубки, але навіть і старі вдівці дивити ся тоді на тебе не схочуть.

Олеся. Підскочить, каже, серце, до вас!

Сват. У мене серце підскочить до неї? А не діжде вона!

Катєрина. Та що вам там з глухим балакати. Ішли-б краще до роботи.

Дуня. Та ми-ж вас ждемо.

Катерина. Ідіть, голубочки, самі. Ви-ж знаєте, де наша пшениця: там на клиночку.

Прося. Но, но, ходімо, дівчата.

Дуня. А де-ж тіточко, ваш Ваньо, що не снідає з вами?

Катерина. Я післала його, чим сьвіт до млина, бо й муки нема ні дрібки.

Прося. Все то так для свого Омелька наготовлюєте. Ідімо дівчата (відходять).

Катерина. Ну, годі-ж і нам з тим сніданєм (встають).

Олеся. За тими дівчатами скільки часу згаїли.

Катерина. Олесько, Наталко, збирайте-ж з стола, помийте ложки й миски, а треба й за роботу брати ся. Попереш, Олесько, отте шматя, але перше, слухай, зроби вареників, поки в печі не погасло, бо бачиш, Ваньо приїде голодний і дівчатам занести-б пообідати.

Олеся. Добре тіточко, все швидко наготовлю (виходить).

Катерина. Свате, чуєте, знаєте що я вам скажу?

Сват. Як скажете, знатиму.

Катерина. Візьміть-но он картоплїв, та наобирайте.

Сват. От тобі маєш! Ще до бабської роботи заганяють!

Катерина. Нате, ось обирайте, все одно робота, чи там бабська, чи яка, вам же нічого робить.

Сват. Гай-гай! от тобі й робота!

Катерина. А у мене ще пошевка не дошита, то треба налагодити для Омелька. (Олеся вносить

муку і починає робити вареники. Наталка коло неї).

Сват. Все для Омелька. Вже ви, Катерино, того свого вихованця то так любите, ще більше ніж своїх рідних дітий. Бо і справді що то пан!

Катерина. Бо він варт того.

Олеся. О, Омелько, то голова! Що то: семинарію перейшов, учителем буде!

Сват. Ого, що то синирарія!

Наталка, Олеся. Ха-ха-ха! як ви кажете, дядьку?

Сват. А якже кажеш? Синирарія, кажеш, чи як там.

Катерина. Ну, що той сват, як скажуть, що недочувши, то тільки сьміхота Божа? Ну, де вам таки з вашим язиком таке мудре слово сказати. Семинарія, кажу (кричить до вуха).

Сват (маха руками). Та цур йому там, я ніколи й казати не буду. А скажіть, слухайте, Катерино, мабуть вашого Омелька там в тій синирар...

Олеся. Семинарії!...

Наталка. Може знов скажете синерарія. Я і то знаю, що семинарія.

Сват. Чи там у сенемарії дуже, кажу, мабуть люблять вашого Омелька?

Катерина. А вже-ж люблять. Бувало, коли я приїду до нього, той їх директор все його вихваляє, та каже що ваш, каже, Омелько, то хутко, каже, буде такий розумний та вчений, як і я сам.

Сват. О, вчений, вчений! що то семинарія! (до Олесї). Так, здаєть ся, чи знов помилив?

Катерина. Так, так.

Олеся. Адже Семена знаєте?

Сват. Твого нїби Семена? Хиба-ж не знаю.

Олеся. Так от і памятайте. Семен і семенарія.

Катерина. Слухайте, свате, я вам хиба не розказувала, як то я свого Омелька возила до екзаменту.

Наталка. Розказували мама, бо я памятаю.

Сват. А розкажіть- но, бо я щось не памятаю.

Катерина. Тільки я його, чуєте, привезла там до тієї семинарії...

Сват. Ага семенарії... Семен, семенарія. Ого, що то семенарія!

Катерина. Так слухайте-ж! Привезла я його а той директор зараз його і сподобав.

Сват. Хто-хто кажете сподобав?

Олєся. Дирехтор, кажуть, хиба не чуєте.

Катерина. Подивив ся він на Омелька тай каже: „От, каже, молодець, так молодець!"

Сват. Ого, то голова! Що то семинарія: (до себе). Семен-семенарія.

Катерина. А потім і став його питати, той дирехтор. Що тільки він спитає Омелька, то він так і ріже, так ріже! Самі-ж знаєте, покійники мої батьки, царство їм небесне, його з малку до школи по-

спали, бо хотіли його чоловіком зробити, а потім як вони повмирали то я таки віддала його до науки, хоч йому вже було щось літ 17 чи 18.

Сват. А слухай но Катерино, він вже й тебе той рехтор, чи як ви його там називаєте, також здаєть ся приподобав? Якось то ти розказувала. Як то воно було, га?

Катерина. Та як? Отсе приїхала я раз до Омелька, уже як він мав скінчити тоту свою адукацію. Приходжу до того пана „дирехтора”, поцілувала його в руку тай прошу, щоб позволив побачитись. А він, чуєте, зараз мене й пізнав, той пан дирехтор.

Сват. Ага, дивись!... ну?

Катерина. Почав розпитувати, як я живу, з ким, і все, все вам чисто порозпитував, а потім і каже: Шкода, каже, тебе, молодице, та твоїх каже, молодих літ, красавице! — Так вам в вічи каже: красавице.

Сват. Красавице! Розсмакував!

Олеся, Ну, тай дирехтор! Навіть сорому не має, а ще й паном зветь ся!

Катерина. Я знаєте, звісно, засоромила ся, аж очий не можу зняти на нього, та почервоніла, неначе мені хто приску підсипав. А він усе дивить ся на мене так пильно та все приговорює: „Де, тобі, каже, справить ся самій з хазяйством! Віддала-б ти, каже, його в аренду, та ішла-б до мене за кономку”.

Сват. За кономку, до рехтора! — Дивно!

Катерина. Еге. — Я, знаєте, витріщила на нього очі тай дивлю ся. — „Чого ти, каже, так на мене дивиш ся, красавице?“ А все: красавице та красавице...

Сват. Красавице! ха-ха-ха! Уподобала ся! Ну, а виж йому що?

Катерина. Як що? Хочу сказать а не знаю, що тільки все дивлюсь на нього, а він на мене. „Подумай, каже, красавице, а я тобі, каже, плату добру дам, яку сама схочеш, та ще й подарунків, каже, не пошкодую й тобі й дітям“.

Сват. Бач, не взяв його лихий! Мабуть богатий! Ну, і що-ж ви йому на те?

Катерина. Не знаю, кажу, пане дирехторе, хиба вже ви мені, кажу, вибачте... — та в руку його поцілувала.

Сват. Ну, а він розсердив ся?

Катерина. „Як знаєш, каже, красавице, я тебе неволити, каже, не хочу“. Як він мені те сказав, то, знаєте, мене неначе охота взяла. Кажу: подумаю, пане дирехторе, то пораджу ся із своїм Омельком. „Подумай, каже, подумай, красавице“.

Сват. А все таки — красавице? Ну і чому ви, слухайте, не пійшли до нього за кономку?

Катерина. Та оджеж Омелько відрадив, і добре зробив. Приходжу я тоді зараз до Омелька. Як сказала йому про се, то він вам аж на лицю змінив ся. „Що-ж ви, каже, видумали? Невже-ж ви отсе зробите? Ізза чого-ж я, каже, оттут мучу ся, труджу ся, стараю ся, ночий не досипляю, щоб

тільки скорійше на волю, та до вас, а ви, каже, запродати себе хочете, чи що?" Як почав, як почав вам говорити, то мені аж страшно стало тай навіть соромно перед ним, хоч я ніколи й в думці не мала того, на що він натякав.

Сват. О, розумний, вчений! — Що то саменарія.

Катерина. Та тут не про вченість! Мука з тим сватом!

Олеся. Бачте, тіточко, як Омелько вас любить та шкодує.

Катерина. Він любив мене завше, — не знаю як то тепер буде? А вже як я його люблю, тай не розберу, хто мені милійший; чи мої рідні діти чи Омелько? Мій Ваньо й сам нераз каже: „От як би мені, мамо, бути таким, як Омелько! Та куди вже куцому теляти, коли Бог талану не дав.

Наталка (соромливо). Мамо, й я хочу бути такою як Омелько (сьміх).

Катерина. Туди-ж! Відізвала ся, неначе з мотики випалила. Тобі гусий пасти, кошеня!

Наталка. Ви завжди так на мене (відходить в куток тай плаче).

Сват. Ну, хиба вже годі з отсими картоплями, хай їм, хрін! Краще піду до свого діла (виходить).

Катерина. Свате! (він вертаєть ся). Чуєте, ви мені ще одно діло зробите.

Сват. Е, з вами тут, бачу, і день втратиш. Вже як кажуть, так і правда: не попадай ся бабам в руки.

Катерина (усьміхаючи ся). Такі-б то всї баби, що їх за сто верстов обходити? Але щось ви не те, щоб обходити, але навіть залицяти ся готові!

Сват. Та воно, знаєте, не всї, мовляв, такі: (усьміхаючи ся) з тобою, наприклад, то воно-б здаєть ся й нічого.

Катерина. Пійдіть но слухайте, туди на хутір, там я чула, мають телятинку сьвіжу, то візьмете фунтів з 5 або 6, поки не розпродали, буде для Омелька як приїде.

Сват. Та-ж ви недавно порося закололи.

Катерина. Так хиба-ж се панська їжа свинина? Підіть бо, кажу, тут недалечко.

Сват. Та воно недалечко, але три або й чотири верстви певно буде, та ще назад оттільки приложивши...

Олеся. Дві верстві чи й буде, а вони — чотири! (наробила вареників, приставляє до печи).

Катерина. А хоч би й пять, то що-ж то далека країна? Не дійдете? А женихати ся хочете?

Сват. А хай вам там з тим жениханєм! Добре, вже пійду (швидко відходить).

Катерина. Та на те-ж, ось гроші, чуєте! За що-ж ви будете купувати, за пять пальців, чи що? (виходить за ним).

Олеся. Ще хто знає, коли той Омелько приїде, а тїточка так заходять ся, неначе коло якого весїля. Вже я кажу, що як вони його люблять, то я й не знаю — як рідна мати свою дитину! А яка-ж вона мати для Омелька? тільки що нїби виховували його, а лїтами, той сестрою або й жінкою могли-б бути, не то що матірю.

Катерина (входить, до Наталки). А ти чого там слиниш, дївко? Цить, дурна, бо як Омелько приїде, той гостинця не дасть за те, що плачеш.

Наталка (крізь сльози). Якого гостинця?

Катерина. Побачиш, якого.

Наталка. Бублика дадуть?

Катерина. Ще й не одного. Тільки гляди-ж, у руку поцїлуй.

Наталка (утирає сльози). І хусточку привезуть?

Катерина. І хусточку, й намисто, тільки не плач (іде в кімнату).

Олеся. Іди, ось, краще поможи лавки мити.

(**Наталка поливає**).

Семен (входить). Здорові!

Олеся. Здоров, Семене. Давно-ж я тебе, щось не бачила, хоч і сусїдами живемо.

Семен. Еге-ж теє... мовляли... давно.

Катерина (входить з кімнати). От бач і несподїваного гостя Бог дав. Мабуть нїчого дома робити?

Семен. Кажете теє... який же я, мовляли, несподіваний? Я от прийшов...

Олеся. От і спасибі, що не забуваєш.

Семен. А ви, тіточко, мовляли, теє... ще не такого гостя сподіваєте ся?

Катерина. Адже сподіваємо ся, але не знаємо, коли й сподівати ся. А тебе хиба теж кортить Ви-ж з ним приятелї були.

Семен. Еге-ж, мовляли... певно, теє, як воно... побачитись...

Катерина. Побачиш ся, побачиш ся. Ось не сьогодня — завтра приїде, як Бог дасть. Але, слухай, як ти із Омельком будеш оттак говорити без ладу, то він тебе тепер і слухати не схоче.

Олеся. О, Омелько не такий, він нїким не гордує. Хиба може тепер дуже великим паном став...

Семен. Та воно, певно, мовляли... я що-ж?... Вони вчитель...

Катерина. Він тебе бувало тільки й за пісні любив, що хорошо співаєш.

Олеся. А вже що хороше — то хороше.

Катерина. Ну і дасть же, кажу, Бог, такий талан, що язиком повернути не вміє, а співати, то так співає що й послухати. А я язиком хоч і самого чорта перебрешу, а до співу не здала ся, хоч ти мене застріль!

Семен. Хе... не вмієте, кажете, теє, як воно... а часом то таки виспівуєте.

Олеся. Заспівав би от сам яку пісню.

Семен. Хе... мовляли, заспівав... як же теє?... О так, кажеш, серед хати стоячи співати?

Олеся. Ну, то сядь, коли хочеш.

Катерина. Хиба хто боронить?

Семен. Так хоч би теє, як воно... роботу яку дали в руки, то воно, мовляли, може-б і заспівало ся.

Олеся (до Семена). Іди ось поможи менї стіл мити, коли маєш час.

Семен. Еге... ну, той щож, мовляли? Давай! (роздягаєть ся).

Катерина (до Олесї). Винесла-б до сїний, адже всю хату залєєш, нїде й ступити буде.

Олеся (до Семена). Неси сюди, хоч до порога!

Семен (ставить стіл коло порога). Оттакечки, мовляли! Ну теє... — як воно... поливай, Олесько! (засукавши рукави, шкрабає стіл, співаючи, Олеся поливає).

Гей, з за лїсу, гей, з за лїсу,
З за темного гаю.
Ой крикнули козаченьки:
„Тїкаймо Ничаю!"
А пан Ничай, а пан Ничай,
На те не вважає:

З кумасею з Хмельницькою } два рази
Мед, вино кружляє. }

Ой, поставив, козак Ничай
Сторожі по місті.
А сам пійшов з кумасею
Щуки — риби їсти.
Не вспів же наш козак Ничай
Щуки-риби з'їсти,

Як поглянув в кватироньку
Вже й Ляхи на місті. } два рази

Олеся (до Семена). Трівай, годі! бо ти, бачу, тут мені дірку наскрізь прошкрабаєш. Тай води от уже нема.

Катерина. Дайте, ось я вам принесу відерце (йде до дверий). Ну загородили дорогу, що й вийти нікуди!

Семен. Зараз, теє, тіточко! (несе стіл назад).

Катерина (в дверах). Наталко!

Наталка. Чого мамо?

Катерино. Іди-но сюди, пійдеш у поле до дівчат, щоб не поснули там коло пшениці.

Наталка. Ой, чого ще там бігати до них? (виходить з Катериною).

Семен. Що?... добре теє, я його, вишкрябав тобі?

Олеся. Певно, ти міцнійший за мене.

Семен. Для тебе, голубочко... теє... як воно... я здаєть ся, все зробив би... от поліз би в огонь.

Олеся. Ну, дивись! Що ти здурів, чи що?

Семен. Ото дурна! Здурів каже. Хиба-ж ти не знаєш, який я до тебе завше?

Олеся. Так чогож в огонь лїзти? (іде до цебрика і починає полокати).

Семен. Хе... чого лїзти, кажеш?... Бо теє, як воно, люблю тебе дуже...

Олеся (оглядаючись). Ой, не говори сього, бо тїточка почують!

Семен (дивлячись в вікно). Та вони, теє... пійшли ондечки аж до річки. Олесю (хоче взяти за руку). Чи ти любиш мене, так, як я тебе?

Олеся (не дає ся). Та чуєш — бо, кажу! Далебі вони зараз прийдуть! (відходить від нього).

Семен (насупивши ся). Еге... себ то вже теє, знаю...

Олеся. Що знає? Нїчого ти не знаєш, тільки гнївати ся зараз (полоще).

Семен. Хе... певно... я не учитель!... (відходить до вікна).

Олеся (сьміючись). А може до семинарії хочеш вступити, щоб теж учителем бути, як і наш Омелько?

Семен. Де вже нам, мовляли, з панами рівнятись?

Олеся. Кождий сам собі пан, як то кажуть.

Семен. Певно, він вчений, тую мовляли... семинарію перейшов... гарний... а я щож?

Олеся. Що ти там замумрив таке?

Семен (зітхаючи). Щож, коли він вже теє... кращий, мовляли, то я... (колупає вікно).

Олеся (прислухуєть ся). Що таке? що ти балакаєш?

Семен. Я, щож?... я на перешкоді не буду.

Олеся (налякана). Що? кому на перешкоді? Чи тобі хто наговорив чого?

Семен. Та, певно... кажеш: не любиш.

Олеся (підходить до нього). Що? я тобі казала? І не гріх тобі отсе Семене?

Семен. Я не знаю... мені здало ся, що ти теє... як воно... об чимсь иншим думаєш.

Олеся. Голубчику, об чим же мені иншим думати? Яж тільки і думаю, як би швидше побачити ся з тобою. А що я не стою, та не балакаю з тобою, так не можна-ж при тіточці (дивить ся в вікно).

Семен. Олесю, так ти, теє, як воно... не забуваєш мене? (підходить до неї).

Олеся (соромлячи ся). А вже-ж... Слухай, Семене, я, здаєть ся, коли-б не сором, так прямо тобі сказала-б, що ти для мене миліший і дорожший над усе, далебі, так би й сказала.

Семен. Ах, серце моє! (хоче поцілувати).

Олеся. Ой-ой, стрівай, бій ся Бога! Адже он ідуть... Заспіваймо, слухай, щонебудь, щоб вони не думали, що ми тут об чім з тобою балакаємо (знов полоще). Або вийми мені тимчасом з печи кажана з водою (він виймає). Лий сюди! Ну, а тепер починай; (співають).

Зашуміла березонька,
Заплакала дівчинонька
Заплакала, затужила
Нема того що любила. } два рази.

Нема його тай не буде,
Розсудили злії люди,
Розсудили, розрадили
Щоб ми в парі не ходили! } два рази.

Нехай річки повсихають
Най каміня повростають,
Нехай згинуть злії люди
Такиж мила моя буде. } два рази.

Катерина (входить з відром). Бач, як у парі собі розспівали ся.

Семен (кашляє). Мовляли, теє... ви не сердьте ся, тіточко.

Олеся. З піснею, кажуть і робота лекша.

Катерина. А вже-ж кому робити нічого, той співає.

Семен. Ну, теє... Хиба вже пращавайте тимчасом... Мовляли, треба й до роботи (виходить).

Олеся. Пращай, Семене та не забувай на нас.

Катерина. Іди собі з Богом.

Олеся. А щож, Наталка пійшла в поле?

Катерина. Пійшла, понесла воду дівчатам, побігла так, що й на собаці не доженеш. Дуже рада, що я їй подарунків пообіцяла від Омелька.

Олеся. А вже-ж буде рада, хиба ні? (Олеся виходить до Семена у сіни).

Катерина. О, як то малим радісно, що пан бублики привезе бо їм нічого більше й не треба... Ех! коли-б кождому так легко вдовольнити ся! Так ні! Тріпаєть ся щось оттут, у грудях, як тільки згадаю про нього... Що за думки в голову лїзуть! Чи я шалена, чи я вже зовсїм розум втратила... Ні, треба краще з Олеською поговорити, об її щастю подумати. Тільки вона дурна, не розуміє свого щастя. (Олеся входить).

Катерина. А якого-ж ти, Олесю, будеш чекати подарунку від Омелька, якої втїхи?

Олеся. Я? Вони вже може мене й забули. От вам то певно привезуть подарунків усяких.

Катерина, Ех, Олесько, він може таким щастям наділить, що тобі і в думцї не було.

Олеся (сьміючись). От такої! Що-ж би вони менї привезли?

Катерина (з ревностю). Що привезе? Сам приїде, чого-ж тобі ще?

Олеся. Дай Боже скорійше побачити ся.

Катерина. Не то що побачите ся, а він може, поженихаєть ся з тобою.

Олеся. Зі мною? Такий пан!

Катерина. Еге-ж, пан. Що-ж, що пан? Хиба ти не знаєш, з кого вийшов на пана? З простого хлопця. От і ти теж за паном панею будеш.

Олеся. Та нехай там з тим паньством.

Катерина. Що таке? ти менї не важ ся говорити отсього, бо ти повинна з ним полюбитись, повинна се за щастя мати.

Олеся. Та що се ви кажете, тїточко? Сього не може бути.

Катерина. Чому не може бути? Що-ж то Омелько для тебе не жених? Де-ж ти кращого знайдеш?

Олеся. А якже Семен, тїточко?

Катерина. Що, Семен? Що він там нїби в тебе закоханий, чи що, так чим же він може приподобатись, той телепень?

Олеся. А він для мене кращий. Що менї з пана?

Катерина. Ти ще сьмієш рівняти свого Семена до Омелька! Викинь ти з голови того Семена, бо він тобі не пара.

Олеся (плаче). Чому не пара? Хиба-ж Омелько менї пара?

Катерина. Ах, дурна ти дурна! Хиба-ж не знаєш, що Омелько... Се-ж одна краса та розум, вчений, хороший, а яке серце, Господи! Здаєть ся, я на твоїм місци здуріла-б від того щастя, щоб з ним побратись. Який він менї любий та милий! Коли-б ти так його кохала, як я кохаю!...

Олеся. От ідїть самі за Омелька, коли так його любите.

Катерина. Я люблю?... Ах, дурна ти дурна! Але чи знаєш же ти, як він тебе любить?

Олеся. А вас він ще більше любить. Він навіть завше говорив, що жити без вас не може.

Катерина. Ну, дивись, дурна дївка.

Олеся. Ага, дурна. А на різдво як приїхав, то не з вами тільки говорив і сидів? А ви знов і самі кажете, що так його кохаєте...

Катерина. Що ти плетеш? Тобі? Кому я казала?

Олеся. А менї-ж отсе зараз казали, хиба я не чула?

Катерина. Мовчи вже, годї!... (на бік). Що се я, справдї, наплела неначе божевільна!

Олеся (цїлує її в руки). Тїточко моя кохана, не віддавайте мене за Омелька! Не невольте мене! Не віддасте!

Катерина. Та геть собі! Яка я тобі тїточка, коли ти мене не слухаєш.

Олеся. Бачте, ви зараз і сердите ся. Яж вас завше слухаю і слухати-му, я все для вас зроблю, тільки не невольте мене тїточко! (цїлує).

Катерина. Та ну, вже годї, ще-ж його нема... (на бік). Хай тільки приїде, той сама закохаєш ся, не журись! (виходить).

Олеся (зі сльозами). Господи, хоч би його там не пустили, або що! Що се за нещастя таке на мене! Про кого тільки й думаєш і гадаєш, того кажуть з голови викинь, а покохай другого, хоч він тобі й не рівня (іде в кімнату).

Сват (за дверима до Катерини). А коли не вірите, так самі побачите (виходить з мішком). Вже-ж Юдко не став би дурити. (Катерина входить).

Катерина. Та чи ви отсе правду кажете, чи ви недочули, тай самі не знаєте, що плетете?

Сват. От таке! Не дочув! Хиба-ж я глухий, чи що? (Олеся входить з кімнати).

Катерина. А то-ж не глухий? Ну, дивіть ся! Адже як той пень!

Олеся. Та що там таке?

Катерина. Адже кажуть — от, що Омелько має сьогодня приїхати.

Олеся (злякавшись). Ой, лишенько! Сьогодня?

Сват. Еге-ж. Що? зраділа?

Олеся. А відкіля-ж ви знаєте, дядьку?

Катерина. Та розкажіть бо добре, бо я аж серця в собі не чую, аж у голові завернуло ся. Господи, чи се-ж правда?

Сват. Та кажу вам, що не вспів я там купити того мяса...

Катерина. Тай не купили?

Сват. Та купив! Онде маєте (показує на мішочок).

Олеся. Ну кажіть же, дядьку!

Сват. Ну, вийшов з того хутора на дорогу, дивлюсь, аж їде наш коваль Юдко, жид, по залїзо чи що, їздив аж до ґубернії...

Катерина. Та ну-бо скорійше! Нащо менї той Юдко!

Сват. От він дігнав мене тай каже: „Ну, що ви, каже, мабуть і не сподїваєте ся свого панича, а от сьогодня певно й побачите”. Як, — кажу, сьогодня? Коли-ж він не писав, щоб напевне на який там день. — „Ну, а яж, каже, позавчора його бачив у містї, то він казав, що сьогодня має приїхати”.

Олеся. Ой Боже мій, що-ж се буде?

Сват. „Щей, каже, сказав, що його в наше село навчителем мають настановити”.

Катерина. Господи, невже-ж таке щастє!

Олеся. Так він же може бреше той Юдко.

Сват. Яж йому теж казав: „Тобі, кажу, і збрехати нічого не шкодить”. А він щей забожив ся: Щоб менї так, каже, жидом бути, як се правда, що я кажу! Я вже, каже, і вашого Ваня післав на стацію, бо їдучи коло млина побачив, каже, що він там з фурманкою збираєть ся до дому, то я, каже, й казав йому їхати”.

Катерина. Ось тобі!

Олеся. А мука?

Сват. А муку, бачте, Юдко, взяв на свій віз, так я ось з ним і приїхав. Десь він щей листа дав, чи записку від Омелька.

Катерина. Де-ж він той лист? Чомуж ви зразу не дасьте, а розказуєте про свого Юдка.

Сват (шукає). Та десь я його всадив, щой не найду, чи в кишеню, чи де?...

Олеся. Може за пазухою, пошукайте?

Сват. Нема щось?... де він згинув?

Катерина. Ну, дивись! Господи! Як же таки, що-б я лист згубила! Давайте мені швидше, бо я й не знаю, що з вами зроблю, бити-му, далебі, не витерплю!

Сват (шукає). От тобі зараз і бити за радісну вістку! Тай нащо вам той лист? Юдко казав, що й у листі, точнісенько усе те саме написане, що він казав, що, каже, сьогодня Омелько приїде, напевно, хоч би і в ночі (при остатних словах входить Семен).

Семен. Сьогодня, кажете, теє?... (Олеся шепче йому).

Катерина. Ох, головонько моя бідна, ну, що нам тепер робити? Чим же ми його приймати будемо? Нічо не наготовлено!

Олеся. Добре, що хоч вареників зготовила.

Сват. Вже-ж собі як знаєте, так і робіть. Готовте баль для Омелька, от що!

Семен. Еге-ж, звісно, мовляли.

Сват. А я ось пійду до коршми по мід (бере шапку). Стрівайте, щось у шапці неначе шелепає... Ось і той лист, тільки, що трохи помняв.

Катерина (вириває йому з рук). Давайте, побіжу зараз до дяка, хай прочитає...

Семен. Тїточко, теє... може би я, мовляли... розібрав?

Сват. А справдї, нащо бігати до дяка.

Катерина. О вже-ж, та ти начитаєш!

Олеся. Та там, бачу не богато й написано, бо щось, здаеть ся, невеличкий лист.

Катерина. Ну, то читайже! Але, бачу, поки ти дійдеш до ладу, то й назад вернулась би!

Семен. Тїточко, ви теє... не перебивайте, мовляли, бо воно, знаєте, нїчого не вийде (читає по складам). — „Милая моя, дорогая мамонько".

Катерина. Синку мій! чи я тобі мамонька".

Семен. Слухайте теє... „Ви не ожида... ожида...

Сват. Се мабуть про Юдку, неинакше.

Катерина. Та цитьте-но з своїм Юдком!

Семен. . . . .не ожидаєте мене..."

Катерина. Що таке? Не ожидати його?

Олеся. Ох, коли-б се правда!

Катерина. Що-ж то він уже зовсїм не приїде, чи що? (До Свата). Що-ж ви отсе наплели з своїм Юдком поганим, щоб він вам сказив ся!

Сват. Та мабуть там не так написано. Семене, ти подивись добре, та перешлябизуй...

Семен. Коли-ж теє... мовляли, дуже якось покручено по вченому.

Сват. О вчений, що то семинар... (Катерина закрила йому рот).

Семен. .....не ожидаете...” Ага се значить, що ви його не чекаєте.

Катерина. Але-ж не чекаємо!... Давай сюди, бо ти, бачу, такого тут начитаєш...

Олеся. Дайте-ж йому розібрати, він же письмо знає...

Семен. Тіточко теє... не перебивайте. „А я рішите... рішп” „Щось ніби решето, чи що?

Сват. Може нове решето вам купив на подарунок.

Семен. ...„рішитель”...

Катерина. Ой щоб тобі з твоїм читанєм. От у тебе голова, то зовсім решето.

Семен. Стрівайте! „Рішитель...” (приглядаєть ся) так, „рішитель” а на другім рядкові стоїть; „но приїду...” чи „не приїду”. Мабуть не приїде. „Через, через два дня”.

Сват. Позавчора, бачте, він бачив ся з Юдком.

Катерина. Та годі вже з тим Юдком! От покарав мене Господь!

Олеся. Так, отсе бачте, він перше сказав Юдкови, що хотів сьогодня приїхати, а отсе в письмі написав, що вже не приїде.

Семен. Ага не приїде... я так і читав, тілько щось там мовляли про решето, чи що, то вже я того не розберу.

Катерина. Чи вже усе?

Семен. Ні, ще капку. „Жду не дожду ся скорого свиданія з вами". Щей підписав ся: „Ваш Омелян".

Катерина. Що-ж се, Господи за нещастя таке. Невже-ж він таки зовсім забув на нас. От тобі вареники, от тобі телятинка. Для кого-ж я усе наготовила.

Сват. Не журіть ся, самі поїмо.

Катерина. От одну мала потїху і тота пропала.

Наталка (вбігає). Мамочко, мамо, на згірочку їде Ваня з якимсь паном.

Усї. Де? де?

Катерина. В голові тобі покрутило ся.

Наталка. Як не вірите то самі подивіть ся! Просто сюди їдуть.

Катерина (дивить ся у вікно). Він, він, Омелько, сокіл мій ясний. Ох, що зі мною дієть ся, не стямлю ся від утїхи. Не зможу я свого серця вгамувати. — Побіжу на стрічу, що буде, то буде.

Конець І. дії.

(Завіса спадає).

ДЇЯ II.

Таж сама хата.

Ваньо (вбігає і кидає подорожню одежу на лавку). От і приїхали слава тобі Господи! Отсе радість, для мами тай для усіх нас. Де-ж він? (вибігає за двері).

Омелько (входить). Слава Богу, дістав ся таки під рідню стелю. Справді, ся хата завше була для мене як рідня. Що то тепер мене чекає? Коло Катерини щось той старий, не знати пощо, вєть ся. Побачимо, яка то вона стала.

Ваньо (вносять з Катериною подорожні річи). Матусю ви не сподівали ся сьогодня Омелька?

Катерина. О, вже що несподіваний, то несподіваний.

Омелько. Хиба-ж ви не дістали мого листа?

Катерина. Та дістали, дістали, але якогось не розібрали добре.

Омелько, Ну, тепер все одно, коли я вже з вами. Здорові були, матусю, ще раз!

Катерина (цілуєть ся з ним). Здоров, мій голубе сизенький. Яка-ж я рада, Господи! (цілують ся).

Ваньо. Тепер, матусю, певно й не пізнали-б Омелька, як би де побачили ненароком.

Катерина. А хиба-ж би пізнала такого пана!

Омелько. Невже? Так пригляньте ся добре тай я на вас подивлю ся.

Наталка (вбігає з бубликами). Ой, бублики, мамо, бублики! Дядько привезли.

Катерина. (До Наталки). Поцілуй у руку! (Наталка цілує Омелька. Олеся входить і стає в кутку коло порога).

Омелько. Велика рости, Наталочко! У мене ще там є гостинці для вас, але там на возі.

Катерина (до Олесї). А ти-ж чого стоїш? Не можеш пана те-ж у руку поцілувати? (Олеся засоромивши ся хоче цілувати).

Омелько (не дає руки). Нї, Олесю, дай ми краще з тобою по братерськи привитаємо ся (цілують ся).

Катерина. Бач, так і вишняла губи до панського поцілунку. (Олеся відходить в кут).

Омелько. Нащо ви її соромите? Певно, рада, що побачили ся.

Катерина. А то-ж хиба не радувати ся? Та для мене сьогодня неначе сьвято яке велике, соколе ти мій ясний (цілує його в голову). А хто-ж там коло коня зістав ся?

Омелько. Та там старші сват, вони все зроблять.

Ваньо. І Семен теж там. Вони зараз прийдуть (вибігає з Наталкою за двері).

Олеся (теж виходить).

Омелько. А я скорійше поспішав, щоб вас, матусю швидше побачити.

Катерина. От спасибі, що не забув, не гордуєш мною, хоч і вийшов на пана. Вже ти, слухай, вибач, що я на тебе кажу ти, не гнівай ся.

Омелько. За кого-ж ви мене маєте? Нехай мене Бог покарає, коли я вас перестану любити колинебудь (цілує її). Хиба-ж ви не бачите, що я не вспів скінчити екзамену, зараз і поїхав до вас, та щей приїхав не на короткий час, а на довго — на завше. Мені нічого не треба було, тільки щоб з вами скорійше побачити ся, матусю...

Катерина. Ой, серце моє! Він усе таки мене матусею зве.

Омелько. Воно, й справді, мені самому навіть якогось трохи дивно називати вас матусею, чи воно тим, що давно не говорив з вами, чи тим що ви молоді, щоб вас матусею звати а я от як бачите... (сьміючи ся) вже молодець не аби який, дійшов до літ, може й вас дігнав.

Катерина. І, де там! Та називай собі мене, як тобі до вподоби, хиба гнівати-мусь, чи що? Чейже може не забув, яке моє імя?

Омелько. То невже-ж так і дозволите звати себе Катериною?

Катерина. А що-ж, хиба-ж я тобі справдї мати, чи що? Спасибі, кажу, що хоч згадав про мене.

Омелько. І не гріх вам, Катерино, про мене думати оттаке? Я вам кажу, що менї директор давав і не одно далеко краще і користнїйше місце, як в нашім селї, але я не захотїв. „Нїкуди, кажу, не хочу й не пійду, хоч ви мене озолотїть, тільки до своїх, бо у мене, кажу, там все одно, що своя хата, своя родина, свої люди, всї мене знають (Наталка входить).

Катерина. А вже-ж, що так. І знають і люблять.

Омелько. Та й яж вас усїх люблю, як своїх рідних, а найбільше вас, Катерино, (цїлує її, вона соромить ся, Олеся хитро сьмієть ся до неї) та вашу хату, ваших дїтий. Наталко, сестричко моя! (цїлує її). Бач яка велика виросла. А що-ж, читати учиш ся?

Наталка. Учу ся, дядечку, а тепер ви мене поучите.

Катерина. Адже сядуть часом з Олеською або з Ванею, та пикають — пикають, усе бе та ме, тілько й чуєш, що бечать неначе ті ягнята, а нїчого не вдїють своїми коловатими язиками.

Ваньо. Мамо, нащо-ж ви стидаєте мене перед Омельком, коли-ж менї й дяк завжди каже, що я добре читаю.

Омелько, О, тебе, я знаю, ти-ж ще у покійного учителя вчив ся.

Катерина. Та вже там, бачу, їх учіння? Олеська теж трохи научила ся, бо, каже, соромно перед Омельком, що я, каже, нїчого не знаю.

Омелько. Молодець Олеся! Яж завше говорив вам, що з неї хват дївка, на все село.

Катерина (моргаючи на Олесю). Вона добра дївчина й мене слухає, каже: „все, все для вас зроблю". Ну, Олесько, дай от гостеві пообідати з дороги! Омельку, сїдай, голубчику, до стола.

Омелько. Почекайте, дайте ще перше розглянути ся, як ви тут живете, господарюєте.

Катерина. І вже бачу, які з нас господарі! От баби бабами. А чоловіка тільки й є, що от Ваня. А що він почне, яка в йому сила?

Омелько (до Ваня). Стрівай, голубчику, тепер обидва будемо господарювати! Я тобі поможу.

Ваньо. Менї дядько помагали. Тепер от уже якийсь час і зовсїм у нас живуть, то менї лекше.

Омелько. Який дядько?

Катерина. Та мій же сват.

Омелько. Ага... А ви-ж кажете, що у вас нема чоловіка? (Катерина бентежить ся).

Ваньо. А то часом Семен прийде, як яка робота труднїйша трапить ся, то теж поможе, або хоч дорадить.

Олеся. Він таки частенько нам помагає.

Омелько. Спасибі йому. Я його дуже люблю, бо й він до мене завше такий щирий. От і тепер вийшов зустрічати мене.

Олеся. Він завше споминає: „коли-ж, каже, Омелько приїдуть?"

Катерина. Добрий собі парубок, хоч там невелике що.

Омелько (сїдає коло стола). Е, не кажіть таке, Катерино. Він варт, що-б його похвалити. (Олеся готовить на стіл). Я кажу, щаслива буде та дівчина, (дивлячи ся на Олесю) котра вийде за Семена.

Катерина. Ех, як би тільки йому язика приточити, або хоч підрізати, а то неначе він там у його припнятий. Як почне балакати, то неначе той кінь, що зачіпив за колоду, тай стоїть: пручаєть ся, пручаєть, а все на місцп.

Омелько. Невимовний, то правда, але-ж...

Катерина. Здаєть ся виспав ся-б, поки він слово скаже.

Омелько. Та се байдуже, Катерино. Він не буде нї попом, нї дяком. Але-ж за те в нього серце золоте.

Олеся. А що, тїточко, бачите, й Омелько те-ж кажуть, що Семен добрий парубок, а ви все на мене, що нїби то я дурна й нїчого не розумію.

Катерина. Богато ти там розумієш!

Сват (входить з Семеном). Діждали ся, таки слава тобі Господи! От тобі і вихованець, Катерино! тріпає її по плечу). Бач, який хороший! Вже мабуть тепер і дивити ся нї на кого не схочеш. (До Омелька). Як же ти там поживав собі, пане Омеляне?

Омелько. Нїчого собі. (входять гостї).

Гість I. Здорові, пане научителю.

Гість II. Як ся маєте? Спасибі, що нас не забуваєте, що приїхали таки до нас.

Омелько. Здорові, здорові, сусіди добрі! Не то, що вас не забуваю, а от і зовсім до вас приїхав. (цілують ся).

Гість I. Таки справді?

Гість II. А ми тут таки частенько собі говорили, що як наш Омелько вивчить ся, то вже будемо мати свого научителя.

Катерина. Звісно, таки воно, мовляли, що свій, то не чужий.

Омелько (до гостий). Сїдайте-ж ось за стіл. (сїдають). Семене а ти чого стоїш?

Семен. Та я, звісно, от... стою, мовляли.

Катерина. Так сїдайте-ж уже всї, а я ось піду тай меду доброго пошукаю для таких гостий. Олесько, став там на стіл усе, що успіли наготовити. (виходить, Олеся подає).

Омелько. Семене, сїдай разом зі мною.

Семен. Тес... ніби-то... Хиба-ж я вам рівня?

Омелько. Та не говори — бо ти, слухай, зі мною, як з паном! Кажи на мене „ти", як і я на тебе. Сїдай!

Семен (сїдаючи коло Омелька). Та воно звісно, я тебе дуже люблю! (цїлують ся).

Омелько (хитро). Тілько мене одного, а більше нікого?

Семен. Та чому-ж?... Я що-ж?... (дивить ся скоса на Олесю). Мовляли, чи люблю... я звісно...

Гість I. Ну, що той Семен, як почне говорити, то мене завше аж сьміх бере.

Гість II. Що-ж, а я люблю так, бодай нікого язиком не скривдить.

Олеся. Де там скривдити? він помогти кождому готов від щирого серця. (Діти лїзуть до стола вона до їх по тихеньку). Не лїзьте, ось я вам дам їсти. (Ставляє їм миску осібно на лавці).

Катерина (входить з фляшками). Свату, а ви-ж чому не сїдаєте до стола.

Сват. Та вже хай там так. Я ось-де коло дітий.

Катерина. Тепер частувати-му гостий. Омельку, може й ти вже пити научив ся?

Сват. О, вчений! Що-то семенария! Ого!

Омелько. Хоч то воно в семинарії того не учать, але з вами, Катерино, то хиба й випю для приїзду.

Катерина. Не-вже? Ну, то тобі перша чарка. (наливає). Дай же нам Боже, що-б ми зажили, як у небі, що-б тобі щастє річкою текло, та ще знаєш чого я тобі пожелаю? Що-б тобі Бог дав таку жінку, що-б, аж не знаю що й сказати.

Омелько. Тільки що-б любила мене, а більше менї нічого й не треба.

Катерина. Що-б любила, як я тебе люблю, та доглядала! (дає йому чарку).

Омелько. Та пийте-ж ви перші, коли менї такого добра бажаєте.

Катерина. Ну, здоров же будь! (пє й йому наливає).

Омелько. Поздоров Боже! (бере чарку). Що-б любила й доглядала так, як ви мене любите й доглядаєте! (пє). О, добрий мід! (наливає Семенови).

Катерина. Е, нічого нічого. Се тим, що ти ніколи не пєш... Олесько, сїдай і ти он там коло Омелька рядком.

Олеся. Тїточко, так менї коло печі треба. (Соромить ся).

Катерина. Ну, ну, іди, сїдай! Я й сама зроблю, що треба. (веде її за стіл до Омелька). Вона частенько тебе споминала та виглядала.

Омелько. Ага... А ви-ж Катерино, чому не сїдаєте? То краще ви сїдайте оттут, коло мене, а Оленя молодша, то вона поклопоче коло стола та коло печі. (Олеся встає).

Катерина. Та чого там, сидїть, як сидите! Моє місце ось-де, коло свата. Закусуйте от та випийте ще! (пють і закусують).

Омелько (встає на бік). Щось вона дуже коло того свата.

Гість I. От, Катерино, чи думала ти коли, що з Омелька буде така голова?

Гість II. А вже, що голова, то голова!

Сват. Ого! Що то семинария!

Катерина. Та всї-ж завше, навіть змалку, хвалили Омелька, що він дуже розумний.

Сват. О, розумний тай вчений! Що то! Ого!

Катерина. Як ще він ходив до школи, то бувало й хлопці говорять: „У вашого, каже, Омелька то навіть і язик не так якось зроблений, як у всїх". Тай почнуть бувало оглядати язики: як котрий висолопить, то у його як та лопата, широкий та грубий, а мій Омелько, як покаже, то у його такий тоненький, гострісенький, чисто як та швайочка. То я бувало їм і кажу: „Через те-ж то він, кажу, й розумнійший від вас, йолупи!

Сват. О, розумний! Що то семенария.

Омелько (съміючи ся). Ой, бодай вас, Катерино, як ви все памятаєте!

Катерина. Ти не гнївай ся, Омелечку, що я про тебе розказую.

Омелько. Хоба-ж я жартів не розумію? Сїдайте-ж ось-де!

Катерина. Нехай після, частуй там гостий! А я тут, біля свата...

Омелько (на бік). Нещастя з тим сватом (Наталка з Олесею показують одна другій язики в куточку, Катерина їх розганяє).

Наталка. Ха-ха-ха! Мамо, мамо, у Олеськи язик зовсїм, як лопата! (сьміх).

Сват. Бач уже й доглядїла!

Олеся (до Наталки). А у тебе ще грубший, хоч ти й мала (тїкає в кімнату).

Катерина. От через те то ви й дурні, хиба сього й так, без язиків не було?

Олеся (коло дверий). Мабуть ще хтось іде.

Дяк (трохи пяний входить з хлопчиками). Опоздали на трапезу, але-ж хазяйка, думаю, надгородить, коли заслужимо. Ну, скубенти мої, засьпіваєм малу славословію! В шеренгу! Та дивіть ся на мою палку! (співають).

Радуй ся, учителю, слава тобі!
Радуй ся просьвітителю, слава тобі!
Радуй ся прекрасний
Наш місяченьку ясний } два рази.
Радуй ся, слава тобі!

Ми тебе ожидали, вчителю наш!
Вельми тебе жадали, — просвьтіти нас!
Радуй ся, прекрасний і т. д.

Сонечко те у небі, сьвітиш всїм нам,
Ти же просьвіту можеш дати всїм нам.
Радуй ся прекрасний і т. д.

(Олеся почувши пісню виходить з кімнати).

Катерина. (сьміючи ся). Що се, пане дяче, акафиста, чи що прийшли сьпівати, що все радуй ся та радуй ся?

Дяк. Нї, се не акафист, бо акафист тільки до сьвятих сьпіваєть ся, а се малая славословія на привітствіє нашому великому учителю і темних просьвітителю пану Омеляну Трохимовичу. (підходить до стола). Благоденственнаго і мирнаго житія пану Омеляну!... А як не шкода, то... налійте чарку меду.

Омелько. Здоров, пане дяче. Не гнївайте ся, що не називаю вас по імени, бо й не знаю ще навіть, як вас величати.

Дяк. Харламиій Калїстратович, пане Омеляне.

Наталка. Як, як кажете? (съмієть ся).

Сват (до себе). Щось вже збрехав, здаєть ся.

Дяк (до свата). Харламиій, кажу. Ви, певно, не чули такого імення бо воно простим людям не даєть ся.

Катерина. Якого там ще Хворлапа видумали? Харко — от і годї! А то ще якось там Хворлапий.

Дяк. Катерино мученице, ти завше мене обиджаєш, а от як я прошу заспокоєнія для душі моєй, то нїколи не даси.

Катерина. Дай там йому Омельку, чарку.

Омелько (наливає). Так ви мабуть ще недавно поступили в наш приход?

Дяк (пє). Пятий місяць тутечка обрітаю ся, аки во тьмі кромішной.

Катерина. Хиба вам у нас не добре, що кажете у якійсь там тьмі?

Дяк. Нї, се вже бачите, така пословиця.

Омелько. Ну, то сїдайте-ж, будемо знайомити ся.

Дяк (сїдає). Спасибі! Вже як кажуть, так і правда, що день на день не попаде. Чи вірите менї, пане учителю, сьогодня такий день вдав ся, що з самого рана, аж до сеї щасливої години, що вас оглядаю, чарки горівки в вічи не бачив!

Сват. А де-ж би ти його бачив, нашого Омелька, коли й сам ще недавно до нас настав?

Дяк. Горівки, кажу, не бачив!

Гість І. Ну, се, скажім по правді, може й брехня.

Катерина (до дяка). То ще хочете? (наливає).

Дяк. Правда, як то каже пословиця, що середа на пятницю непохожа. (пє).

Омелько. Якісь у вас все пословиці чудні. Де ви їх понаучували ся?

Дяк. Се все моя робота, пане учителю. Що-ж, знаєте, нічого робити тут між темним народом — от, сидиш собі, мовляв, аки во тьмі кромішной, та пословиці видумуєш. А як перепаде, знаєте, чарчина-друга, то й випєш для утїхи со скрежетом зубов і со воздиханієм, як то каже пословиця. Ох-ох!

Катерина. Та не зітхайте вже так, нате! (дає чарку).

Омелько (до дяка). Може, слухайте і та „славословія", що ви отсе сьпівали, теж вашої роботи?

Дяк. Моєї, моєї. А ви думали, що я її з книжки взяв? Я з голови, з голови.

Омелько. А нічого таки заспівали. А отсе, значить, мої ученики будуть?

Дяк. Скубенти, скубенти. О, вони у мене молодції! Вони, хоч ти їм чорт зна що скажи співати, — переспівають.

Омелько. Слухайте, Катерино, дайте там щонебудь хлопцям за співанє!

Катерина. Нате ось по варенику, щоб любили та шанували нового учителя. (Хлопці сідають і їдять. Катерина іде в кімнату і випихає Олесю до стола, вона сідає коло Семена).

Дяк. Бачите, голодранці, щей вареників дістали. Ну, чолом в землю возблагодаріте.

Омелько. Старайте ся, хлопці, учіте ся! І я колись таким був, а тепер — бачите!

Дяк. Ти вже не гнівай ся, пане Омеляне, що ми нехорошо співаємо.

Омелько. Так чого-ж? Я усякі співи люблю.

Дяк. Ні, я знаю, що ви ще не так умієте співати, бо ви вчені.

Сват. О, вчений! Що то семинарія!

Дяк. Ви тут і наших дівчат та хлопців понаучували таких пісень, що тут ніхто й не знав. А як довше поживете, то єще понаучуєте.

Омелько. А справді не позабували? Олесю, памятаєш ще якунебудь?

Олеся. Або чому-ж би ні? Памятаю де-яку.

Семен. Вона й мені... звісно, кажете: чи любить?... співала таки...

Омелько. Бач, щей другим приспівує. А ну-но, давай пригадаємо, Олесю. (співають: Омелько, Олеся, Семен).

1). Там на горі крута вежа,
Там бистро тече вода,
Там дівиця, красавиця
Хороша і молода. } два рази.

2). У нас дівки всї хороші,
Коси з довгим волосом,
Очи гарні, брови чорні,
Личко як кров з молоком. } два рази.

3). Як дївчина усьміхнеть ся,
На серденьку чистий рай,
Як погляне, — серце вяне,
А за ласку все віддай. } два рази

Дяк. Чудесно, чудесно!

Сват. Ого! що то семинарія.

Катерина (до дяка). А вжеж, не по вашому, пане Хворолапий, чи як вас там.

Дяк. Харлампій — а вона Хворолапий!

Сват. Чисто хворолапий!

Гість I. Тай голос-же у вас, пане учителю!

Гість II. От би нам такого дяка!

Сват. О, вчений, вчений!

Дяк. Ну, бачите, що инше пісні співати, а що инше стихирі та канони та кондаки.

Катерина. А Олеська, Олеська бач як стараєть ся за Омельком! (Олеся тїкає від стола).

Дяк. О, Олена хвацька дївка, чисто та Єлена Прекрасна, як то каже пословиця. Вона й менї дуже вподобала ся, тільки вона менї нїколи не піднесе чарку горівки, а з її рук то я, здаєть ся, й бочку випив би, не то що чарку.

Гість II. Бач, губа смак знає, хоч він, мовляли, й хворолапий.

Дяк. Харлампій, кажу! От, темнота! Хоч ти в нього вистріль, а він все своє.

Омелько. Та вже там не гнївайте ся, дяче. Нате ось випийте, коли є охота, за здоровлє Олени Прекрасної!

Дяк (взявши чарку, підходить до Олесї). О, за Єлену Прекрасну то я й не просячи випю, але з вами, пане учителю.

Омелько. Ну, добре, коли вже пити, то пити (пють).

Дяк (лїзе до Олесї). Ой, ти, Єлено Прекрасна!

Олеся (тїкаючи). Господи, от знов пристанѐ отой пяниця, що й не відчепиш ся.

Омелько (встає). Катерино, чомуж ви там десь сидите, неначе чужа? Чи ви сердите ся на мене?

Катерина. Так чогож я маю сердити ся, колиж я така рада щой Господи! Ми ось з сватом випємо за твоє здоровлє. Сваточку, бачите, який у мене сьогодня празник? Будьмо здорові! (пє зі сватом).

Омелько. А все з тим сватом!

Сват. Дай Боже, дай Боже Омелькови! Що то семинарія!

Дяк. Ну, скубенти мої! Поїли вареники? Так тепер-же за вареники повинні заспівати свойому учителеви многая літа. Беріть по партесному! Знаєте як співаєть ся партесне? Де менї співати, там ви мовчіть, анї чичирк!

(співають).

1) Хор: Многа літа, Омелян!
Дяк (сольо). Многа літа, ти наш пан!

Хор. Многа літа, многа літа
Пан Омелян! } два рази.

2). Весели ся, Омелян!
Будь щасливий, ти наш пан!!
Многа літа, многа і т. д. } два рази.

3). Будь здоров, наш Омелян!
До „свиданія", наш пан!
Многа літа, многа і т. д. } два рази.

(скінчивши, виходять, Катерина крадькома показує Олесї, щоби сїла коло стола, вона сїдає).

Омелько. Кудиж ви, пане дяче?

Дяк (провадить хлопців). Я нікуди од вас та од меду. Я тільки їх випроваджу. Ну, йдіть, мої скубенти, побігайте там собі а потім я вас ще покличу на славословію, як будемо відходити. (Вертаєть ся до стола).

Омелько. Катерино, та сідайте-ж, кажу, осьде з нами! Семене, голубчику, пусти їх на своє місце!

(**Семен хоче вставати**).

Катерина. Та кажу-ж тобі, не зважай ти на мене. Моє місце осьде, коло старенького. Вже й горівки мабуть нема, чи що? Піти, пошукати, тай закуски прикинути. Свате! (виходить в кімнату з мискою).

Сват. Го! (іде за Катериною).

Омелько (відходить з Олесею на бік). Олесю, слухай, чого се тіточка не хочуть сідати коло мене? Ніби цурають ся мене, а все тільки з тим сватом. Чи вони сердять ся, чи у них що инше на думці?

Олеся. Хибаж я знаю?

Омелько. Може що знаєш, то скажи, бо у мене щось так погано на души, що я й не знаю, здаєть ся, ніколи так не було!

Олеся. Сват, як віддали дочку за між, то стали дуже нудьгувати, все, бувало, ходили до нас, а тіточка казали, щоби вони вже й жили з нами.

Омелько (з насьмішкою). Залицяють ся, чи що?

Олеся. А хто їх знає? Тіточка іноді й кажуть, ніби жартуючи: нам, свату, годило ся-б й побратись.

Омелько. Бач, знайшли собі пару! Ех, краще-б було й не приїзджати! (виходить на двір без шапки. Діти теж виходять).

Дяк. Що се ти, Олено Прекрасна, так зашептала ся дуже з паном?

Олеся. А вам що до мене?

Дяк. Менї, кажеш, що до тебе? Хиба я вже й тобі не пара? (залицяєть ся, гостї сьміють ся).

Сват (виходить з кімнати). Дивись! Закрив очи окулярами тай думає, що вже й стиду не буде.

Олеся (відштовхуючи дяка). Та геть собі. Вже знов залицяти ся хочете?

Семен (до дяка). Теє... як воно... чуєте.

Дяк. Єлено Прекрасна, ти менї не віриш? А я тобі правду кажу, — от як я Харлампій Калїстратович, що як би ти була дяком, а я на твоїм місци Єленою Прекрасною, то я тебе полюбив би, далебі полюбив би. А ти мене не хочеш.

Олеся. Та хто вас полюбить? Подивіть ся тільки на себе.

Гість I. (сьміючись). Онде зеркальце висить!

Дяк. Щож менї дивити ся? Я й так знаю, що я теж пан, та щей з дїда-прадїда, не то що з якого там пастуха. (показує на Семена).

Семен (кашлає). Теє... слухайте...

Олеся. Не дуже похваляйте ся своїм панством, бо я волїла би бути за пастухом, нїж за таким паном! (виходить за двері, Семен за нею).

Гість I. (сьміючи ся). Що, пане дяче, чи там, пане Хараланію? Сказала як відрізала! (виходить помало).

Сват. Чисто як відрізала! Ого, вона така, вона може!

Дяк (сїдає коло стола, схиливши голову на колїна). О, щоб її так порізало!

Катерина (входить з кімнати вбрана). От тобі й на! Несу мід, а гостий нема. Де вони? Деж Омелько?

Гість II. Мабуть вийшли прохододити ся та побалакати на двір, бо воно й справдї, піт проймає. Пійду й я та покличу. (виходить).

Катерина (коло вікна). Він з Олеською... (заздрісно, до себе). Бач, як любенько стоять та воркують!... Вже й про Семена забула. Нехай... нехай побалакають собі, може вони й добалакають ся до чого... Я рада, дуже рада!... Сваточку, ви раді? Скажіть: раді? (трясе його за плечі).

Сват. Радий... радий... Та що се з вами?

Дяк піднявши голову). А от я дуже не радий!...

Катерина. Ох, Господи! сей ідол ще тут. А я й не бачила...

Дяк (вставши, до Катерини). Катерино мученице, не мучте ви мене! не щипайте мого серця на шматочки.

Катєрина. Та хто вас там мучить? Здурів зовсїм, чи що?

Сват. Авжеж здурів! Так тобі тут хвостом молов коло Олеськи, що вона аж втїкла.

Катерина. Чого хвостом молов?

Дяк. Се вже суєсловіє, Катерино мученице. Ніяким я хвостом не молов, бо я не собака. Я ізя-

вив Єлені Прекрасній свої всі вожделінія а вона мене пастухом назвала.

Катєрина. Добре зробила. А як ще при мені будете, кат зна що плести, то я вам от при людях такого сорому нароблю, що ви й не будете знати, котрим вікном втїкати!

Дяк (з просьбою). Катерино мученице, на що ви бажаєте моєї погибели? Я не хочу вашої Олени! На що вона менї?

Катерина. Колиж не хочете себе погубити, то не споминайте менї ніколи про се! Чуєте?

Дяк. Чую! чую! Ви так кричите, що не тільки я, але й посторонні лиця чують (сїдає).

Омелько (входить смутний з Семеном). Так то, так, Семене! Серце іноді й само не знає чого хоче.

Семен. Не знає, кажете?

Дяк. Ах, не знає, не знає!

Катерина. Що се ти, Омельку, неначе засмутив ся? Заспівав би краще.

Омелько. Хай вам сват заспіває.

Катерина. Отсеж як раз! Деж та Олеся?

Дяк. Семене, заспівай яку пісню, або веселу, або таку, щоб аж сльози потекли!

(входить Ваньо і Наталка).

Семен. Та я теє... а щож, мовляли, я ніколи й не співаю.

Дяк. Як то ні? А там коло ставка вечером, памятаєш, з Єленою Прекрасною? Я вас підслухав!

Ваньо. Правда, правда, вони частенько співають.

Наталка. І я чула нераз, як вони виспівують у двох. (входить Олеся).

Дяк. Ага, а при людях, то стидають ся?

Семен. Чого, мовляли, стидати ся? Олесю, теє... заспіваймо! Може й Омелько поможе! (співають).

Хор.

1). Ой там за гори
Їдуть мазурі,
Їде, їде мазурочок,
Везе, везе мні віночок, } два рази.
Віночок золотий 2.

2). Прийшли паничі
Серед темної ночі
Брязк, стук в віконечко
Вийди, вийди паняночко, } два рази.
Дай коням води 2.

3). Годі мені встать
Коням води дать,
Бо матуся заказала,
Щоб я хлопців не кохала } два рази.
Мати бою ся 2.

Катерина. Деж наші гості?

Олеся. Пійшли до дому.

Катерина. А я навмисне принесла ще меду.

Дяк. От би з нової бутилочки за „всеобщеє благоденствіє”.

Катерина. Потрівайте, я ось сватови дам, бо вони, либонь, одну чарку й випили. (дає сватови).

Сват. От спасибі, Катерино! Ти знаєш, що я до тебе такий щирий завше! (пє).

Омелько (до себе). Гляди, щоб тота щирість тобі на зле не вийшла!

Дяк. І я теж щирий, щой Господи!

Олеся. Наливайте там дякови, хиба не чуєте як приговорює?

Дяк. От, спасибі, Олено Прекрасна.

Катерина. Слухайте, дяче, з вас був би собі чоловік нічого, колиб не та горівка. (наливає). Нащо її стільки пєте?

Дяк (пє). Для утїхи, Катерино мучинице, для утїхи!

Омелько. І менї дайте, Катерино. Буду пити для утїхи за ваше з сватом здоровлє. (до себе). Щоб йому краще було на безголовє! (пє).

Дяк. Охо-хо-хо! Одно лиш огорченіє а утїхи нїякої. Нещасний я вродив ся, нещасний і умру. Чую, що загубив свою душу і не можу тепер нїяк її найти. О, горе, горе менї велике!

Олеся. Ішлиб ви, дяче, краще до дому, бо ще й заснете тут!

Дяк. Єлено Прекрасна! На щож ти мене виганяєш? А чомуж ти Семена не виженеш?

Катерина. Бо й справді заснете, або ще й заплачете. Щось таке сумне почали говорити, що аж мого Омелька неначе засмутили.

Омелько (сьміючи ся гірко). Я... я веселий, я ще розвеселю ся! (пє).

Дяк (до Катерини). А вам все бажаєть ся веселитись. Ех, молодиця з вас, Катерино мученице! Дарма, що вдова!

Катерина. Ну, то щож, що вдова? Певно, за молодими бігати не будемо, а старенькі то може щей не погордилиб! Сваточку, як ви думаєте?

Сват. Що й казати! Молодиця, мов на окропі. Як вона коло мене сяде, то, чуєте, дяче, у мене самого аж щось за шкурою подряпає, далебі.

Омелько (на бік). Ой, я тебе подряпаю, глухий чорте!

Катерина. Омельку, чого ти неначе справді засмутив ся?

Омелько. Я... я нічого. Ви на мене не зважайте. Катерино... Я дуже радий (на бік). Діждав ся радости!

Дяк. Стрівайте, Катерино, ми його зараз розвеселимо. (іде до дверий). Гей, хлопці! Нема?... Скубенти! От тобі й скубенти! Повтікали голодранці! Треба пійти пошукати. (виходить).

Сват. На біса нам твоїх скубентів! Нам і без скубентів весело, — правда, Катерино?

Катерина. Весело, сваточку! Мені й так з вами весело, а тепер то ще більше. (говорить з сватом).

Омелько. Семене, налій мені чарку, та міцної! (Семен наливає, він пє). Щоб нічого не чути й не бачити.

Ваньо (до Наталки). Знов пє! (Олеся з Семеном шепчуть, дивлячи ся на Омелька, дивують ся).

Сват (до Катерини). Бач, он молоді, як воркують в парочці. — Олеська з Семеном; хоч би нам з тобою у них повчити ся.

Омелько (до себе). Я тебе научу, що ти ще раком відси полізеш!

Катерина. Слухай, Омельку, щось тобі не добре, чи що? Може мід тобі шкодить, то краще вже не пий.

Омелько. Е, дарма! Семене, наливай! (пє).

Катерина (до Семена). Семене, чи тут без мене що стало ся? Чи він тобі що казав?

Семен. Та яж, тіточко... хто його зна? Бачте, він приїхав, значить... ну, звісно, як до дому приїхав...

Катерина. Ну, та приїхав, приїхав!

Семен. Ну, певно, думав, що воно, мовляли, все добре, а воно... хто його зна?... Тут нїби й сват... А він був такий радий, такий радий... От його мабуть, за серце ухопило...

Катерина. Ох, щоб тебе так за язик ухопило, телепню!

Омелько. Семене, братчику мій, ходім звідси! Тут і тебе, бачу, зневажають. Веди мене до себе, друже мій! (встають).

Катерина. Як-то? З моєї хати йти до чужих людий? Щож то я вже гірша від отсього безязикого?

Семен (піддержуючи Омелька). Тїточко, теє... не торбуйте ся! Він прийде, як йому полекшає...

Омелько. Веди мене, веди куди хочеш, щоб мої очи не бачили їх й уха не чули про них!

Катерина. Та що ти тут почув чи побачив таке? Опамятай ся!

Омелько. Ідімо, ідімо відсїль, бо я не витримаю, а краще в Сибір, краще на каторгу! (виходить).

Семєн (виходить теж). Заспокій ся, голубчику!

Сват. Ха-ха-ха! От розносило його! Люблю таких, їй Богу! Веселий та вчений! О вчений!

Катерина (паде на лавку). Щож се таке? Чи се менї снить ся, чи що? Не вспів приїхати, вже й впив ся до нестями! Ще й когось бити хоче, свата чи що? От тобі вчений!

Сват. О, вчений! Вже там що хочете собі кажіть, а він вчений. Ого! Що то таке адукація! Семинарія!

Катерина. О, Господи! Аж не можу опаматати ся! Гей, Ваню, чуєш, чи він може ще де в коршмі пив, чи що, як ви сюди їхали?

Ваньо. Мамо, та деж таки, щоб Омелько по коршмах пив? Хибаж ви його не знаєте?

Катерина. Ох-ох-ох! От які добрі діти. Ось тобі потіха з вас! Годуй вас, доглядай, убивай ся над вами, щоб на люди вивести, а замість тієї потіхи, сорому на ціле житє набереш ся! О, всї ви однакові! (До Ваня). І ти такий самий будеш, але я тебе вбю, як почнеш пити! (Олеся виглядає вікном і знов сїдає).

Ваньо. Та чого ви, матусю, на мене? Хибаж я хоч слово коли сказав або зробив що недобре? (плаче). Чим же я винен?

Наталка (починає плакати). Ой, менї шкода Ваня й Омелька шкода.

Катерина. Ось я тебе віником пошкодою, то ти у мене поплачеш! (Наталка ще дужче плаче). А ти, Олено Прекрасна! Бач, сидить собі панею! Тобі, бачу, все одно, хоч би тут хата горіла. І за столом теж мовчала, неначе їй хто рота зашив. Деб утїшити, ласкаве слово промовити до панича, — вона мовчить, мов той пень! До Семена то у тебе язик розвяжеть ся! Через тебе й Омелько став пити з горя, що ти все з тим телепеньом жениха-єш ся!

Олеся. Щож, хиба Семен буде оттак пити та кричати?

Катерина. Поговори, поговори менї! Покричи ще ти на матїр! Така то слухняність!

Олеся. Хибаж я не слухаю? (плаче).

Катерина. От, діждала сьвята! Ждала, ждала того дня, як якої радости от і діждала на свою голову! (плаче, за нею всі ще дужше).

Сват. Ха-ха-ха! От засьпівали!

Дяк (з хлопцями в дверях співають).

„Многа літа" і т. д.

Конець II. дії.

(Завіса поволи спадає).

Дїя III.

Правобіч хата Катерини з садком, коло садка під плотом лавка і стіл. Катерина стоїть в дверах хати, Олеся біля неї.

Катерина. Я думала, що хоч в вечір Омелько прийде до дому, а він мусів знов піити до того Семена. Господи, яка я нещасна!

Олеся (бере відра). Тїточко, я побіжу по воду, то може його побачу.

Катерина. Біжи, біжи. Як він там, то скажи йому, щоби прийшов, проси, в руку цілуй! (Олеся відходить). Бо я вже не знаю, що робити, що й порадити. (відходить в хату).

Сват (виходить з Ваньом і з Наталкою з за хати, сїдає на лавці, скинувши шапку). Фу! Ледво що до холодочку додибав. Вже й вечір, а все таки парить. (Наталка з Ваньом показують мячик (бальон). Ну, вжеж і іграшок понавозив вам дядько Омелян! Що се у тебе таке? Неначе яблоко.

Наталка. Се, вони казали, мячик якийсь. Ось подивіть ся. (дає сватови).

Сват. Що воно за манячик? Щось неначе та порхавка, що після дощу росте. (сїдає на лавці).

Ваньо. Воно надуте, бачите.

Сват. Надуте? (нюхає). Алеж і смердить, хай йому враг! Із чого воно зроблене? (душить).

Наталка. Ой, не роздусіть! Давайте!

Сват. Дурна, хибаж воно роздусить ся? Його й об землю не розібєш. Ось подиви ся. (бє міцно мячиком об землю: він котить ся за куліси. Ваньо з Наталкою за ним). І! як стрибнуло, неначе шалене! Ну, тепер шукайте його там... Що, найшли?

Ваньо, Наталка (з плачом зза куліс). Ні, нема!

Сват. Ох, усе то панські видри-мудри. Піти самому пошукати, та ще зайти й до Семена, побачити, що там Омелько робить, що й не ночував дома. Що се з ним поробило ся? Олеська каже, що він і на мене якусь злість має. Та я і сам ніби трохи запримітив. Се буде діло погане, бо через нього то й Катерина буде казити ся на мене, а тоді й моя думка пропаде пропадом... Ех, гарна молодиця, а через того Омелька, мабуть вграчу її. Чудний він якийсь, хоч і вчений. А! вчений, вчений. Що то семенарія! (відходить).

Олеся (іде з відрами зза хати й стає коло лавки). Ой, якже парно! аж сорочка пристала.

Катерина (виходить з хати). А що, вже збігала? Нікого не бачила?

Олеся. Ні, не видко нікого. Навмисне ішла з водою коло Семенової хати, по-під вікна, чи не вийде, — детам! Ні його, ні Семена, тільки от сват пійшов мабуть туди.

Катерина (сїдає на лавку). Господи, що таки з ним подіялось!? Вже не знаю, що й думать, що й робить! Чи менї наврочено, чи менї його зачару-

вала яка нечиста мати? Чи він уже сам розум стратив?

Олеся. Може, борони Боже, від тієї науки перевернуло ся йому у голові?

Катерина. Ні, се не від науки, се від горівки.

Олеся. Вниж його бачили сьогодня. Що він вам казав?

Катерина. Та що казав? — Нічого не казав, навіть мені в очи не глянув. Чи він сердить ся, чи йому встид, хто його знає? А тепер пійшов з Семеном у поле тай не йде, неначе боїть ся людям на очи показатись.

Олеся. Певно соромить ся. На що ви його вчора так напоїли?

Катерина (сердито). Я напоїла? Ні, ти мені скажи краще, з чого він так зразу пити почав? Чи не через тебе часом?!

Олеся. Оттакої! Хибаж я чим винна?

Катерина. Я й учора казала й сьогодня кажу, що він через те так розлютив ся, що в тебе закохав ся. І як ти мені його не виратуєш від нещастя, то й не попадай ся мені на очи!

Олеся. Тїточко, як же я його буду ратувати?

Катерина. Як? Ти не знаєш ще, як хлопця ратувати? Чи тиж не розумієш, що дівчина ласкою все може зробити?

Олеся. Так яж до нього завше добра була, тїточко, догоджала йому й любила.

Катерина. Любила й любиш, та не так, як треба!

Олеся. А якже ще, тїточко?

Катерина. Як? так, як він тебе любить.

Олеся. Колиж вам се тільки так здаєть ся, тїточко, а він мене не дуже любить.

Катерина. Не дуже! Мало горївки випив?

Олеся. Так яж не про горївку... І дяк теж богато пє, так невжеж й він через мене?

Катерина. Ех, дурна ти, дурна! Не розумієш ти, де твоє щастє? Невжеж таки у тебе не має стільки розуму, щоб від свого щастя не тїкати, коли воно само до тебе йде? Чи ти думаєш, що я тобі ворог, що я тебе загубити хочу? Нащож я тебе годувала та виховувала?

Олеся (цїлує її). Тїточко! любесенька, хибаж я вас не шаную, як свою матїр, хиба ще мало вас люблю?

Катерина. Нї, не шануєш і не любиш.

Олеся. Господи, тїточко. Виж для мене найдорожші над усе на сьвітї. Не сердьте ся на мене: яж усе для вас зробила-б чого тільки вам було би треба.

Катерина. Нїчого менї не треба від тебе. Тільки уратуй менї Омелька! Уратуй, чуєш, бо як з ним що станеть ся, то я не схочу й на сьвітї жити.

Олеся. Тїточко, не говоріть таке! Я краще сама на смерть... (плаче).

Катерина (цілує). Донечко моя, тобі не смерти, тобі щастя чекати, такого щастя, якого твої батьки не знали! Ти будеш панею учителькою, всі будуть тебе поважати, шанувати, Омелько буде тебе кохати, як свою найдорожшу дружину. Невжеж ти його не покохаєш?

Олеся. Не знаю тіточко... коли ви кажете...

Катерина. Я кажу? А свогож розуму у тебе нема? Адже друга певне вмерла би від такого щастя, щоб вийти за такого вченого, та хорошого?

Олеся. Тіточко... так хоч би я й вийшла за нього, як же я йому се скажу?

Катерина. Е, об тім не турбуй ся! Тобі нічого й говорити не треба, він сам все скаже. Вже то так воно буває, як хто закоханий... (сьміючись). Тай у тебе язик розвяжеть ся, не жури ся, хай тільки побачитесь з ним так, щоб ніхто не перешкодив. Слухай, посидь дома, нікуди не відходь, а я його таки знайду, та приведу сюди, — от ви тут собі побалакаєте... (цілує). Донечко моя, хороша, золота, посидиш?

Олеся (трохи з плачем). Добре вже... посиджу...

Катерина. Ну, глядиж, а я ось зараз пійду, вони повинні вже прийти з поля. (відходить).

Олеся. Господи! як Семен довідаєть ся, — що з ним буде? Тіточка такі недобрі! Вони хочуть щоб я панею була, колиж я ані слова сказати, ані ступити по панськи не вмію. Як се мені від Семена відкинути ся, коли, він мені дорожший, ніж десять

панів разом. Ох, занапастять вони й мене й Семена (втирає сльози).

(співає).

1), Ой, вишеньки, черешеньки,
Ягідки дрібненькі,
На що, ах, ми закохались
Такі молоденькі? } два рази.

2). Говорили, говорили
Старі добрі люди,
Що з нашого закоханя
Нічого не буде. } два рази.

3). Ой, дівчино, дівчинонько,
Будеш ти тужити,
Кого вірно покохала
З тим не будеш жити! } два рази.

(йде в хату в сльозах).

Катерина (вертаєть ся зі сватом). Кажете, прийшов з поля?

Сват. Прийшли от разом із Семеном. Я бачив здалека. Здаєть ся, що вони...

Катерина. Когоб мені післати, щоб він послухав та прийшов сюди? Пішлю найкрасше Ваня: він його дуже любить. (відходить на бік, кличе) Ваню! де ти? чуєш! Ваню!

Ваньо (зза куліс). Чого там мамо?

Сват. Іди сюди. Мати кличе, не чуєш? (Ваньо вбігає).

Катерина. Піиди, слухай, зараз до Семена, та проси Омелька, щоб сюди приишов, та скажи, щоб конечне, що дуже пильно треба.

Ваньо. Добре, добре! (біжить геть).

Катерина. А ми, свату, піидемо до хати. Ходіть!

Сват. Чого? Що там в хаті? Я ось тут в холодочку посиджу. (сідає на лавку).

Катерина. Та ідіть бо кажу!

Сват. Чого вам так приструнчило, що не даєте старому й відпочити?

Катерина. В хаті відпочинете (тихше). Ідіть, кажу з відси, балакати муть...

Сват (не дочувши). Що мені там балакати з вами?

Катерина. Молоді, кажу, балакати муть.

Сват. Молоді? Хтож се? Семен з Олеською?

Катерина. Та цур йому, тому Семенови! Омелько, кажу! Ідіть! (тягне його).

Сват. Омелько з Олеською? Щож се вони таке балакати будуть? Хочби послухати.

Катерина. Ідіть, то я вам усе скажу.

Сват. А виж по чім знаєте? (чути пісню Омелька).

Ваньо (вбігає з Наталкою). Ось він йде! (біжуть в хату).

Катерина. Ходіть!

Сват. Ідіть ви собі, а я хоч сховаю ся та послухаю. (відходить за дерево).

Катерина. От, скажений! Ну, що ти вчуєш? (Іде в хату й виштовхує на двір Олесю).

Омелько (підходить співаючи).

Ой, зашив козак, зашив,
Ой, зашив він, загуляв ся,
А його кінь вороний
Та на стайні зостав ся.

Ой, ти коню, мій коню
Та ти коню вороненький,
Ой, ти коню вороненький,
Товаришу мій вірненький!

Ой, порадь мене, коню,
Де ми будем ніч ночувати,
Де ми будем ніч ночувати
Хто нам буде постіль слати?

(оглядаєть ся, побачив Олесю). Катерина казали прийти! Деж вони?

Олеся. Вони пійшли в хату, а мені казали тут побути з тобою.

Омелько. Мабуть гніваютъ ся на мене?

Олеся. Ні, вони нібп й не гніваютъ ся, тільки дуже щось сумують, що ти нібп їх забув.

Омелько. Не забув я їх... тількиж вони...

Сват (зза дерева). Не забув, каже...

Омелько (оглядаєть ся, потім зітхає). Може вони тобі що казали сказати?

Олеся (теж зітхає). Казали!

Сват (зза дерева). Чого се вони так зітхають?

Омелько. Щож, що? кажи!

Олеся. Ох, колиж так трудно!... Вони стільки менї наговорили, що я й не пригадаю.

Омелько. Пригадай, серденько, все-все пригадай, або скажи менї хоч одно слївце, щоб я бачив, що вони мене кохають, як і перше кохали!

Олеся. Вони казали... що тебе треба ратувати...

Омелько. Треба, треба! тепер я й сам бачу, що треба ратувати, бо я ще не до такого дуру можу дійти.

Олеся. Казали, що як тебе не уратують, то й вони самі загинуть...

Омелько (бере Олесю за руки). Казали? справдї так казали?

Сват (зза дерева). Неначе залицяєть ся...

Олеся. Авжеж казали, що вони й жити не хочуть без тебе...

Омелько. Та я-ж і сам не можу без них жити! Якже менї їм про се сказати?

Олеся. І я теж казала, а вони...

Омелько. Щож вони ще казали?

Олеся. Казали, що як ми тільки побачимо ся з тобою, то ти сам менї все скажеш, бо, кажуть, як хто ніби закоханий, то він все зараз і скаже...

Омелько. Так і казали? Що як закоханий...

Олеся. А вжеж... І так мене намовляли... Я й послухала, а мені так шкода Семена. (плаче).

Сват (з-за дерева). От, дурна, реве!

Омелько (пускає руки). До чогож тут Семен?

Олеся (плачучи). Він так мене кохає!...

Омелько. Ну, кохає, хибаж я не знаю? Ну й поберете ся, і будете собі жити, як того треба. Об чім же ти плачеш?

Олеся (з плачем). Ага... Як же я піду за нього... коли вони кажуть, щоб... за тебе... (плаче).

Омелько. А, ось чого вони хочуть! Так не буде, ніколи не буде! Чуєш, Олесю? Коли я кажу, що не буде, то не буде... заспокій ся, серце. Я тебе з Семеном звінчаю, хоч би тут що!

Олеся (веселійше). Справді, Омельку? ти його любиш, так як і я?

Омелько. Як же й не любити! А вжеж як він тебе любить, то більше, здаєть ся, й не можна. Я любив тебе теж, тільки мав і тепер маю тебе за сестру. Я буду радий, коли ви поберете ся та скорійше.

Олеся (цілує його). Братіку мій, поможи нам! (він теж її цілує).

Сват. Бач, як швидко намовив! Що то вчений!

Омелько. Не журись, не плач! Все, все зроблю, тільки ти мені от-що скажи: чи вони справді з тим сватом хочуть побрати ся?

Олеся. А хтож їх знає? Ні, вони хиба так тільки для жарту балакають.

Омелько. Ох, а менї було не до жарту, як ти менї вчора сказала про се! Така злість, така розпука опанувала мене, що як би тільки ще трохи, то я й не знаю що. (грозить кулаками на дерево). Я-б його вбити готов, та на которгу піїти!

Сват (тїкає зза дерева швидко через сцену). Вбити!

Олеся (оглядаючись). Хто се? Що тобі Омельку, Господь з тобою!

Омелько. Побачимо, побачимо, що воно буде. А тепер слухай, я піїду зараз до Семена, скажу, що я у нього буду за боярина, та пришлю його сюди, щоб він з ними побалакав, а потім і сам приду, то ми їх таки намовимо. (відходить).

Олеся. Ах, колиб Господь дав, щоб тїточка пристали!

Ваньо (вибігає з хати). Деж він? Піїшов? (біжить за Омельком).

Катерина (виходить крадучись з хати). Господи, серце так стукотить, неначе він за мене прийшов балакати, неначе менї самій замуж іти... (оглядаєть ся). Олесько, ти сама? А деж Омелько?

Олеся. Піїшов знов до Семена; казав зараз прийде.

Катерина. Ну, щож, що? Як він тут з тобою говорив?

Олеся. Зовсім не так, як ви казали. Не буде, каже, сього! Ніколи не буде!

Катерина. Чого не буде? Горівки пити чи що?

Олеся. Не горівки, а тільки не буде... Він так зробить, що не буде.

Катерина. Чого не буде? Кажи-бо по людськи, навісна!

Олеся. Що мені казати? Ось він прийде, то сам вам усе скаже.

Сват (скрадаєть ся здалека і киває до Катерини). Ц—с, ц—с!

Олеся. Он сват вас кличуть.

Сват (тихцем). Катерино! Нема його? Ви самі?

Катерина. Та нема, пійшов! (До Олесї). Щож він тобі казав?

Сват (підходить тимчасом до Катерини і кричить над самим ухом). Вбити мене хоче!

Катерина (злякавши ся). Ой, хай вас побє сила Божа! Хто вас там бити хоче?

Сват (голосно, з кулаками). Вбити, каже, хочу й на каторгу пійти!

Катерина. Хто? хто? чи ви всї подуріли?

Сват. Омелько! Кричав, страшенно кричав, як той звір: вбити хочу свата, вбити й на каторгу пійти!

Катерина. О, Господи! Невжеж він знов так як вчора впив ся? Чи вже зовсїм здурів? (до Олесї). Чому ти не скажеш, що він говорив, чого ти мовчиш?

Сват. А очи так сьвітили ся, як у того розбійника! Вже й ножа зза холяви виймав, тільки добре, що я втік.

Олеся. Не правда! не правда! (іде в хату).

Сват. Та все кричить: вбити свата хочу, вбити та на каторгу!

Катерина. Та ну вже, чула, чула, годі вже з тією каторгою!

Сват. Деж мені сховати ся від нього? А ви його звяжіть, будь-ласка, та відправте в канцелярію, в волость, бо він мене вбити хоче!

Катерина (затулює уха). Збожеволів старий, тай годі.

Сват (оглядаєть ся). Ой, хтось іде! То він! Сховайте мене від нього! (тікає в хату).

Катерина (оглядаєть ся сьміючись). Ну, чи не дурний же, далебі! Ваня злякав ся! (Ваньо підходить до неї, Наталка виходить з хати.

Ваньо. Мамусю, який же я радий, що ви веселійші трохи! А то бувало так сумно. Ви все гніваєте ся на нас!

Наталка (голубить ся до матери, цілує її в руку). Мамусю не гнївайте ся на нас: ми вас так любимо!

Катерина. Як не буде за що, то й не буду.

Ваньо. І Омелько каже, що ви не такі, як перше були.

Катерина. А тиж його бачив тепер?

Ваньо. Бачив. Вони там щось із Семеном говорять. Омелько каже, що як ви чогось там не зробите, то він тут у нас не хоче й жити.

Наталка. Деж вони поїдуть від нас? Мамусю не пускайте дядечка нікуди!

Ваньо (перебиває). Не сердьте ся на нього, мамо!

Наталка (перебиває). Вони такі добрі, вони мені бублика й мячика привезли.

Катерина. Та стрівайте — ко! Чи ви подуріли, чи я вже з вами тут розум втратила? Дайте хоч слово сказати (до Ваня). Про що вони, кажеш, говорять?

Ваньо. Не знаю, бо вони мені казали йти до хати та сказати вам, що до вас Семен має чогось прийти. Омелько, бачте, просив його поговорити з вами.

Катерина. Договориш ся з ним, як раз! Чогож він сам не хоче прийти, та посилає того Семена?

Ваньо. Мабуть боїть ся, що ви сердите ся на нього. І я теж бою ся, коли ви гніваєте ся.

Катерина. Ех, діти, діти! (цілує їх). На теж я мати! Хтож вас і розуму научить, коли не я?

Наталка. Мамо, онде вже й Семен їде.

Катерина. Ну, то ідіть ви собі геть, не плентайтесь тут! (Діти відходять). Цікава буде розмова з тим безязиким.

Семен (підходить несьміло). Тіточко... я вас теє... Бачте, Омелько казав... от я й пійшов.

Катерина (трохи сердито). Ну, піийшов і прийшов! Бачу, що прийшов, а щож далї?

Семен (чухає голову). Він казав менї, щоб сказати... Колиж я бою ся, бо ви на мене завше сердитесь...

Катерина. Коли завше, кажеш, серджу ся, то те вже тобі й не диво. А от, яке то ти менї диво скажеш? Послухаю!

Семен. Та якеж тут, мовляв, диво?... Ніякого дива й нема... певно, ви... красавиця.

Катерина. Що таке? Далебі подуріли усї, тай годї! Я красавиця?! А тобіж що до того, чи я красавиця, чи я яка? Се тебе пан учитель научив такі лесощі плести? Бачте я йому красавиця стала! Може ти залицяти ся до мене прийшов?

Семен. От, бачите, ви зараз і сердитесь на мене. Менї вам стільки треба казати, а ви мене заторкали, тепер я й не спамятаю.

Катерина. Ну, говори, говори. (сїдає на лавку). Ох, Катерино мучинице, мовляв Харко, дайже ти менї терпеливости з отсим телепньом!

Семен. Тїточко, знаєте?... теє... не гнївайте ся на Омелька, будь ласка!

Катерина. Ох, хлопче, не повіриш ти, як менї шкода того Омелька! Здаєть ся, не то що гнївати ся, а все, усеб для нього зробила, щоб тільки він був знов до мене такий, як і перше був!

Семен (весело). Хе, так йому значить... об чім же він журить ся?

Катерина. Не знаю... не знаю, об чім він журить ся й чого йому треба. Як що знаєш, то кажи швидше, бо я не витриваю: я сама пійду до него, щоб він сказав по правді, чим я йому не догодила!

Семен (відкашлявшись, поважно). Омелько казав, що він чотири роки тільки для того й трудив ся, тільки об тім й думав, щоб йому учителем бути, щоб його всї шанували...

Катерина (перебиває). Будуть шанувати, як буде оттак пити!

Семен (тимсамим голосом повтаряє). Щоб його всї шанували, та поважали, бо колиб він, каже, був простим хлопцем, то ви сказали-б, що певно, вам встид іти за такого, мовляли, шмаркача.

Катерина (схопившись, дивуєть ся). Що ти кажеш? Іти за нього?!

Семен. Встид, кажу, йти за шмаркача. А тепер, як його всї шанують, то він і мав надїю, що ви нїби згодите ся.

Катерина (цїлує його). Семене, що ти говориш? Ти сам не знаєш, що сказав?

Семен. Та я щож, мовляли?... Омелько, бачте сказав, от я й сказав.

Катерина. Господи! чи яж сподївала ся такого щастя! (закривши лице). Яж думала, що сього нїколи не може бути! Синочку, якаж я щаслива. (цїлує його).

Семен. Тїточко, так ви згоджуєте ся?

Катерина. Стрївай, дай хоч трохи опамятати ся... Щось менї аж страшно стало.

Семен. Чогож вам страшно, мовляли? Він такий добрий.

Катерина. Він то добрий, але що другі будуть казати?

Семен. Хто? Хтож би вам що посьмів сказати? Хибаж то ви з ним як? Не по Божому?

Катерина. А от ти, наприклад, скажи правду, чи се тобі не дивно? Ти нас не осудиш?

Семен. Я? Та я не то що, а я й не знаю що, от що!... Певно, ви красавиця...

Катерина (сьмієть ся). Голубчику мій, Семеночку, прости мене, серце, що я тебе частенько таки лаяла. Тепер я знаю й бачу, який ти добрий, та щирий хлопець!

Семен (несьміло). Я, тїточко, теє... я думав, колиб ваша ласка... самі знаєте: про Олену хотїв казати...

Катерина. Олеську хочеш брати? Бери її хоч зараз!

Семен. Віддасьте? (цїлує руку). Який я радий!

Катерина. Не тільки що віддам, а ще й посаг дам, як того треба, й весїлє справлю таке, щой куди!

Семен. Так от би разом, знаєте два весїля!

Катерина (хитро моргає). Може так і зробимо... (кличе під вікном). Олесю, Олесько, іди сюда!

Олеся (виходить з хати). Ви мене кликали?

Катерина. А де сват?

Олеся. Не знаю. Вони все ховають ся, бо дуже злякали ся Омелька.

Катерина (сьміє ть ся). А ти не боїш ся Семена?

Олеся. Чогож менї його боятп ся? Він такий добрий!

Катерина (жартуючи). Бач, вже й добрий став! От, дївка! Так би його і з'їла очима (підводить її до Семена). Так ось послухай же що він тобі скаже. (до Семена) А ти говори так, як треба, не їдь, як на тарадайцї! (сама тїкає у хату).

Семен. Олесю, знаєш? Тїточка годять ся!

Олеся. Справдї?

Семен. Правда, зіронько моя, правда, моя золота! (бере її за руку).

Олеся. Друже мій! Якаж я щаслива! (цїлують ся, з далека чути пісню). Хто се? чи не Омелько.

Семен. Се певно він іде з хлопцями. (Омелько, веде за руку Ваня і Наталку, за ними дяк з хлопцями, парубками і дївчатами, всї співають:

Хор.

Під вишнями, під черешнями
Там милий лежить!...
Ой, зажурив ся він на головоньку, } два рази.
Що й головонька болить. }

Ой, дівчино, дай кватироньку!...
Два голуби воду пють!...
Ой а вжеж мою хорошу дівчину
Тай до шлюбоньку ведуть. } два рази.

Один веде та за рученьку
Другий веде за рукав...
Ой, а третьому серце ся крає,
Що любив її та не взяв. } два рази.

Семен. (обнимає Омелька) Братику мій! От щастя тобі й мені.

Омелько. А що?

Семен. Тіточка на все пристають!

Омелько. На все! Не вже? Олесю, сестричко, який же я радий (цілує ся з нею). А деж вони?

Катерина (виходить з хати, тягне свата за собою). Ідіть, кажу, чого ви боїте ся!

Сват. А він же кричав, що вбити мене хоче й на каторгу піти!

Катерина. Та годі вже годі. Тепер не буде кричати.

Сват (побачивши Омелька). Він (хоче утікати).

Дяк. Чого ви так злякали ся, чи мене, чи кого?

Омелько. Ні, мабуть тут не в вас річ, дяче.

Катерина (не пускає свата). Та не бійте ся, кажу, він нічого не зробить вам.

Дяк. Брикають ся, неначе та коняка норовиста.

Катерина. Омельку!... (киває ласкаво, він підходить). Перепроси свата.

Омелько. Мені вас, вас треба перше перепросити. (хоче цілувати в руку, вона не дає).

Катерина. Мене потім. Вони, бач, старші!

Омелько. Простіть дядьку, коли я вас скривдив.

Сват. (відмахуєть ся руками). Я нічого не знаю!

Катерина (до Свата). Ну, щож прощаєте?

Дяк. Розрішаю і прощаю (до Свата). Ну, говоріть за мною, просто!

Сват. (трясе руками). Не знаю, не знаю.

Катерина. Ну, а тепер, коли вже простили, то вишукайте для Омелька яку добру жінку.

Сват. Жінку? Для Омелька? Та нехай бере Олеську, нехай! Що вони там цілували ся — моя хата з краю, а нічо не знаю!...

Семен. (наляканий) Ті-ті-точко, як се воно?...

Катерина. (бере за руки Олеську і Семена, веде до свата). Ось з ким її благословіть!...

Сват. Так? Ну, а Омелько як?

Катерина. Благословіть, Омелько потім...

Сват. Благословляю... (поглянув на Омелька). Я нічого не знаю!

Омелько (взяв за руку Катерину, веде до Свата). А тепер і нас благословіть!

Сват. (роззявив рота). Себ то як?

Катерина (соромить ся). Щож, не віддасьте мене за Омелька?

Сват. А ви коли успіли змовити ся?

Омелько. Я, свату, давно вже люблю Катерину і ждав тільки тої хвилини, щоби з ними повінчати ся.

Сват. То воно так все по вченому?! От тобі семинаря!...

Дяк. Ну, благословляйте, старий!...

Сват (лихий). Та, Боже вас благослови!...

(Катерина і Омелько цілують ся).

Дяк. От так! А тепер, на радощах та веселощах утнем „многоліїтствіє” для молодих! (пробує голос) Ля, ля, ля... Ов, щось октава пропала!...

Олеся. Треба промочить. Зараз!... (іде у хату).

Дяк. Догадлива!

Олеся (вертає з фляшкою, дає дякови). Ось вам! Смаруйте!

Дяк. (пє, потім пробує голос) Ля, ля, ля! Гаразд!...

Спів послїдний.

Катериночко ликуй,
Катериночко танцюй

Всї: I танцюй і ликуй
Нам горілочки куплюй! } два рази.

Возликуй Омелян
Возликуй і Семен

Всї: Возликуймо нині всі
На щасливші наші днї! } два рази.

Танець.

КІНЕЦЬ.